

Тамара Лукшић Орландић

Бити или не бити дете

Неки мисле да никако не треба лишити родитеље овог вида испољавања моћи над дететом

Фото Танјуг

Није реч о хамлетовској дилеми. Поново се захуктава расправа на јавној сцени о томе да ли телесно кажњавање деце од стране родитеља (пошто је забрањено у школи, заводским установама), треба законом забранити и следствено томе, родитеље кажњавати, или је то једна од нужних дисциплинских мера, које се родитељи у Србији не желе одрећи? Неки

мисле да никако не треба лишити родитеље овог вида испољавања моћи над дететом, те да је законска забрана лош пут, јер 70 одсто грађана Србије батином решава неке од проблема са децом; стога законописци треба да следе тај дух народа јер се закон ни тако неће спроводити кад велика већина упражњава батине.

Има нас који сматрамо да је управо законска забрана кажњавања деце ударцем (руком, каишем, прutom, варјачом и сличним реквизитима), по неком делу тела, прави пут да се ружна пракса прогна из породичних односа деце и родитеља (и уопште из породичних, брачних, ванбрачних, партнерских односа...). Чак у два законска пројекта, експерти су предвидели изричиту одредбу да је телесно кажњавање деце забрањено. Једно је преднацрт Грађанског законика, који у делу о породичним односима, у члану 87, утврђује забрану физичког кажњавања детета од стране родитеља, али и обавезу да дете штите од таквих поступака других лица.

Како је саопштено, сви аутори овог преднацрта су правници. Други је преднацрт закона о правима детета, које је припремила експертска група заштитника грађана. У њој су, поред правника, и психолог, социјални радник, лекар, а скоро сви су професори на различитим факултетима и истински борци за права детета, што им је, надам се, квалитет. Ова одабрана група стручњака прихватила се озбиљног посла да изради свеобухватни закон о правима детета, што је недосањани сан многих професионалаца који раде са децом и за децу. На страну то што је, 2008. године, потребу таквог закона Влади Србије препоручио Комитет УН за права детета, када је разматрао иницијални извештај Србије о спровођењу Конвенције о правима детета у нашој земљи. До истог предлога дошао је и Томас Хамарберг, комесар за људска права Савета Европе у свом независном Извештају о стању људских права у Србији. Треба му веровати, јер су права детета његова ужа специјалност.

Заштитник грађана је, користећи своја законска овлашћења у области унапређивања људских права, постао носилац израде Закона о правима детета. Кад је већ реч о свеобухватном закону, а у 2011. години смо (20 година пошто је, захваљујући Конвенцији о правима детета, дете постало субјект права и тиме промењен вековни подређени положај детета као објекта родитељске бриге и власти), најлогичније је било да тај нови субјект права буде заштићен од физичког (телесног) кажњавања. А, зашто то мора баш законом да

се уреди? Довољно је деловати едукативно, путем кампања у јавности, кажу заговорници повременог батињања деце. Одговор је веома једноставан – ако забране нема у закону, значи да је батињање деце од стране родитеља дозвољено чинити.

Кампање и едукације су неопходне и могу дати фантастичне позитивне резултате. Као, на пример, у Шведској (земљи која је прва усвојила Закон о забрани батињања деце у породици, 1979. године), где је после само три године примене закона 90 одсто родитеља знало да је то забрањено и где данас само једно од 10 деце бива жртва телесног кажњавања. И посао заштите деце не сматрају завршеним; воде кампање и даље како би могућност инцидената ове врсте свели на минимум.

Многе земље су ту забрану озваничиле доношењем пресуда својих врховних судова (на пример Италија), а свим чланицама Савета Европе, дакле целој Европи, „стоји над главом” прва пресуда Европског суда за људска права из 1998. године, „А против В. Британије”, иначе, донета једногласно.

Мислим да ће се са многим сагласити и они који се јавно супротстављају потреби да Србија постане 31 земља у свету у којој је законом забрањено да родитељи туку децу јер у својим стручним, па и популарним уџбеницима бирају речима, уз све могуће ограде и изузетке говоре о употреби физичког кажњавања сопствене деце. Поготово када је књига намењена читаоцима ван Србије. Међутим, рећи родитељу у Србији да више неће имати моћ и власт над сопственим дететом, да ће изгубити право које има на домаћем терену, у своја четири зида, није претерано популарно.

*заменица заштитника грађана

Тамара Лукшић Орландић